

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
Karua ni Daunivakasala ni Mataveiliutaki Taumada

“Noqu Turaga, Koi Au Beka?”

E dodonu meda biuta vakatikitiki na noda dokadoka, raibaleta na noda qaciqacia, ka taroga ena yalomalumulumu, “Noqu Turaga, koi au beka?”

Sa iotioti ni bogi ki vua na noda iVakabula daulomani ena vura-vura oqo, na bogi ni se bera me laki soli Koya yani me kedra ivoli na kawatamata kecega. Ni dovi madrai kei ira na Nona tisaipeli, a kaya o Koya e dua na ka a vakasinaita na lomadra ena yalorere kei na rarawa titobu. “Ni na soli au yani e dua vei kemuni,” a kaya vei iratou.

E ratou a sega ni taroga na dina ni ka a kaya. Se ratou a veiraiyaki, ka dusia e dua tale, ka taroga, “O koya beka?”

Ia, e ratou “sa qai rarawa vakalevu, a ra sa vakatekivu yadua me kaya vua, *Noqu Turaga, koi au beka?*”¹

Au vakataroga kina na cava eda na cakava kevaka e tarogi keda vakaoqo na iVakabula. Eda na raici ira era tiko voliti keda ka kaya e lomada, “E rairai tukuni Baraca Johnson tiko beka. Au dau vakananumi koya tiko,” se “Au marau ni tiko oqo o Baraca Brown. E dodonu sara me rogoca na itukutuku oqo”? Se meda na vakataki iratou na tisaipeli ena gauna makawa, era raica na lomadra ka taroga na taro lutu bi o ya: “Koi au beka?”

Ena malanivosa rawarawa oqo, “*Noqu Turaga, koi au beka?*” e toka

kina na itekitekivu ni vuku kei na salatu ki na saumaki mai vakatamata yadua kei na veisau tawacava.

Na Vosa Vakatautauvata ni Senikaudromo

E dua na tagane a dau taleitaka na taubale wavokita na nona itikotiko ena veiyakavi. E dau nanamaki me lako sivita mada ga na vale nei nona neiba. O nona neiba oqo e dau kotiva vinaka sara na nona matanivale, era se na kena senikau, ka ra tubu vinaka na kena kau ka ruguruguwa vinaka tu. E

laurai ni dau saga matua o nona neiba me totoka tu na nona matanivale.

Ia ena dua na siga ni se qai lako sivita tiko na vale nei nona neiba, a raica sara ena loma ni matanivale totoka o ya, e dua na senikaudromo, ka levu.

E vaka me biu toka ga ka kurabui kina o koya. A cava e sega ni cavuta laivi kina? E sega beka ni raica? E sega beka ni kila ni o senikaudromo e na rawa me vuka na sena ka me laki vakawakana ena vuqa na ikuri ni co ca?

Na senikaudromo tu taudua oqo a vakayavalati koya tiko ka sega ni vakamacalataki rawa, ka gadreva me sa na cakava e dua na ka. Me sa gole beka ga ka cavuta laivi? Se sipereitaka ena wainimate ni co ca? Kevaka me na gole vuni beka ena bogi ena rawa ni cavuta lo ga.

Sa mai balolo tu ni nona vakanananu na ka oqo ni sa lesu tale i nona vale. A curu i nona vale ka sega mada ga ni raikivita na nona matanivale—ka ra sa tubu sivia tu kina na senikaudromo.

Kau kei na Malamala

Eda vakananumi beka ena italanoa oqo ena vosa ni iVakabula?

“Ia ka vakaevei ni dou sa raica na malamala e na mata ni wekamu, ka ko sa sega ni nanuma na kau e matamu? . . .

“ . . . Mo cavuta mada e liu na kau mai na matamu; ia ko na qai raica vinaka mo leuta na malamala mai na mata ni wekamu.”²

Na cakacaka oqo ni leu kau kei na malamala sa sema vakavoleka tiko ki na noda sega ni raici keda tiko vakavinaka. Au sega ni kila na vuna eda rawa ni vakadikeva ka solia na iwali ni nodra leqa e so tale, ka dredre mada ga meda raica na noda vakai keda.

Ena vica na yabaki sa oti a kaburaki kina na italanoa ni dua na tagane e vakabauta kevaka me boroya e matana na wai ni moli, ena yaco me sega ni laurai ke tabaki ena itaba. Sa qai lumuta na matana taucoko ena wai ni moli, gole yani, ka butako ena rua na baqe. Oti ga vakalailai a vesu o koya ni sa vakaraitaki na kena itaba ena itukutuku ena yakavi. Ni ra sa

vakaraitaka na ovisa na kena itaba mai na itabavuni veitaqomaki, e sega ni vakabauta o koya na ka sa raica. “Ia au a boroya e mataqu na wai ni moli!” a kudruvaka.³

Ena gauna a rogoca kina e dua na dauvakadidike ena Cornell University na italanoa oqo, sa kurabui sara ni rawa vua e dua me sega tu ni kila na nona malumalumu vakaiikoya. Me laurai ke dua beka na leqa levu raraba oqo, a sureti ira na gonevuli ena koliji e rua na dauvakadidike mera mai vakaitavi ena vica na vakatovotovo me kilai na kila-ka ni bula oqo ka kerei ira mera dui solia na kedra maka ni cakacaka. O ira na gonevuli e sega ni vinaka nodra cakacaka a torosobu na nodra vakadikeva na nodra cakacaka vakai ira—eso vei ira a tuvanaka nodra maka me vakalima cake na kena levu mai na kena ka dina.⁴

Sa mai vakayacori ena vuqa na sala na vakadidike oqo, ka vakadeitaka tikoga ena veigauna na kena macala: e vuqa vei keda e dredre sara meda raica mada na keda ituvaki dina, ni o ira mada ga na tamata rawa-ka era dau vakalevulevuya na nodra rawa-ka ka beca na nodra veivuke vei ira na tamata eso.⁵

Ena sega beka ni laurai na noda vakalevulevuya na iwalewale ni noda draiva motoka se balavu ni vanua eda ravuta kina na polo ni golf. Ia ena gauna eda tekivu vakabauta ni noda itavi e vale, e vanua ni cakacaka, kei na lotu era sa ka cecere sara mai na kena ka dina, eda sa vakamatabokotaki ki na veivakalougatataki kei na madigi meda vakatorocaketaki keda ena kena sala e bibi ka dodonu.

Vanua Tabogo Vakayalo

E dua au kila a vakaitikotiko ena dua na tabanalevu ka cecere sara na veika kei na iwiliwili e vakayacori ena Lotu—wiliwili ni tiko ena soqoni lotu e toka e cake, totoka sara na veituberi ena vuvale, era dau vakarorogo matua na Lalai, na kana vata ni tabanalevu e oka kina na kakana totoka ka sega mada ga na kena e tasova ena buturara ni vale ni soqo, kau vakabauta ni sega na veiba ena danisi ni Lotu.

O noqu itokani oqo kei watina rau a kacivi sara ki na kaulotu. Ni rau sa lesu mai ni oti e tolu na yabaki, rau kurabui na veiwatini oqo ni gauna rau laki veiqaravi tu kina. E 11 na vakamau era sa mai tini ena sere.

E dina ga ni irairai e tuba ni tabanalevu e kune kina na dina kei na qaqa, e ka ni rarawa ni dua na ka e yaco tiko e lomadra kei na nodra bula na lewenilotu. Na leqa e tiko o ya ni ka oqo e sega ni o koya walega. E dau yaco na veika ca ka tawayaga vakaoqo ni ra goletani na lewe ni Lotu mai na ivakavuvuli ni kosipeli. Ena kedra irairai e tautuba era sa tisaipeli i Jisu Karisito, ia e lomadra e loma era sa tawase tiko mai na nodra iVakabula kei na Nona ivakavuvuli. Era sa toso tani tiko vakamalua mai na veika ni Yalo ka toro yani ki na veika ni vuravura.

Ena gauna-era tekivu kaya kina na lewe ni matabete kivei ira ga, ni Lotu sa ka vinaka vei ira na yalewa kei na gonelalai ka segai vei ira. Se so era vakabauta ni nodra osooso se ituvaki duatani mera na vakuwai kina mai na

gauna ni lotu kei na veiqaravi mera na volekata tiko na Yalotabu. Ena gauna oqo ni vakadonui koya ga kei na nanumi koya ga, sa rawarawa sara me vakaiulubaletaki na toso vua na Kalou ena masu, vakadaroi na vulici ni ivolanikalou, sega ni tiko ena soqo ni Lotu kei na lotu vakamatavuvale, se sega ni saumi ikatini kei na isolisoli vakadodonu.

Kemuni na taciqu, yalovinaka raica mada na lomamu e loma ka taroga na taro rawarawa oqo: “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

O sa gole tani beka—vakalailai mada ga—mai “na . . . itukutuku vinaka vakaidina nei koya na Kalou daumaka, [ko] sa lesi kina?”⁶ O sa vakatara beka “na kalou ni vuravura oqo” me vakabutobutotaka na nomu vakasama mai “na rarama ni itukutuku vinaka ni serau i Karisito?”⁷

Kemuni na itokani daulomani, kemuni na taciqu lomani, tarogi kemuni, “Evei na noqu iyau?”

Sa toka beka na yalomu ena veika tuvai ni vuravura oqo, se raica vakatabakidua na gugumatua i Jisu Karisito?

“Ni na tiko na yalomudou e na yasana sa tiko kina na nomudou iyau.”⁸

Sa bula voli tiko beka e lomamu na Yalo ni Kalou? O sa “vakawakana ka tauyavutaki” tiko beka ena lomana na Kalou kei ira na wekamu? Sa veira-uti beka na gauna kei na vakasama o solia mo vakamarautaka kina na nomu vakamau kei na matavuvale? O dau solia beka nomu kaukauwa mo lalawataka na cecere mo kila ka bula-taka “na kena raraba, na kena balavu, kei na kena titobu kei na cecere”⁹ ni kosipeli vakalesui mai i Jisu Karisito?

Kemuni na veitacini, kevaka ko sa gadreva sara mo teivaka na itovo Vakarisito ni “vakabauta, na ivalavala vinaka, na vuku, na ivalavala malua, na vosota, veilomani vakaveitacini, vakalou, dauloloma, [kei na veiqaravi],”¹⁰ Ena buli iko na Tamada Vakalomalagi mo iyaya ni cakacaka ni Ligana ki na nodra vakabulai e vuqa na tamata.¹¹

Na Bula Vakadikevi

Kemuni na veitacini, e sega ni dua vei keda e dau taleitaka me vakadinadinataki ni sa ciritani tiko mai na salatu dodonu. Vakavuqa eda dau tovolea me da levea na noda raica vakatitobu na yaloda ka sotava na noda malumalumu, guce, kei na rere. Sa dau yaco, na gauna eda vakadikeva kina noda bula, eda rai ena vaka-tagitula ni veitotaki, ulubale, kei na

italanoa eda tukuna ga vei keda meda rawa ni vakadonuya kina na vakasama kei na itovo e tawakilikili.

Ia ni da raici keda vakavinaka sara sa ka bibi ki na noda tubu vakayalo kei na bula raraba. Kevaka me laki vunitaki buto toka na noda malumalumu kei na itovo tawakilikili, sa na sega ni rawa ki na kaukauwa veivueti ni iVakabula me vakabulai ira ka vaqacotaki ira.¹² Kena veibasai, noda mataboko meda raica noda malumalumu vakatamata ena vakamatabokotaki keda talega ki na veika vakalou sa gadreva tu na Tamada me susugi cake e lomada yadudua.

Meda sa qai caudreva vakacava na rarama savasava ni dina ni Kalou ki yaloda ka raici keda me vaka sa raici keda o Koya?

Au kaya kina ni ivolanikalou tabu kei na veivosava e cauraki ena koniferedi raraba sa dua na iloilo mana meda ilovi keda cake kina.

Ni ko rogoca se wilika na nodra vosa na parofita ni gauna makawa kei na gauna oqo, kakua ni vakasamataka ni vosa o ya sa baleta e dua tale ka mo taroga ga: “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

Meda sa toro yani vua na Tamada Tawamudu ena yalo e raramusumusu kei na vakasama e vakavulici rawarawa. E dodonu me lomada na vuli kei na veisau. E dina, sa na levu noda

rawa-ka ena noda vakadeitaka meda bulataka na bula sa gadreva vei keda na Tamada Vakalomalagi.

O ira era *sega* ni gadreva mera vuli ka veisau *ena sega* ni rawa vei ira ka tekivu mera vakataroga na cava ena solia vei ira na Lotu.

Ia kivei ira era gadreva mera tubu ka torocake, o ira era sa vulica na iVakabula ka gadreva mera vakataki Koya, o ira era sa vakamalumulumutaki ira me vaka na gone ka saga me tu donu na nodra vakasama kei na itovo vata kei na Tamada Vakalomalagi—era na sotava na cakamana ni Veisorovaki ni iVakabula. Era na vakila vakaidina sara na totoka ni Yalo ni Kalou. Era na kania na reki sega ni vakamacalataki rawa na vua ni yalo e bibivoro ka malumalumu. Era na vakalougatataki ena gagadre kei na bula vakaivakarau mera sa tisaipeli dina i Jisu Karisito.

Na Kaukauwa ni Kalou

Ena gauna ni noqu bula, au sotava na madigi meu veimaliwei kei ira e vuqa na tagane kei na yalewa vuku ka rawa-ka ni vuravura oqo. Niu a se gone, au dau qoroi ira era rawata nodra vuli, rawa-ka, ka gugumatua, ka kilai ira ko vuravura. Ia ni toso na yabaki, au sa mai kila rawa niu qoroi ira vakalevu cake na tamata totoka ka vakalougatataki era vinaka ka tu dodonu.

E sega beka ni o koya qori na ka e baleta ka cakava vei keda na kosipeli? Sa itukutuku vinaka, ka vukei keda meda tamata vinaka.

Na vosa nei iApositolo o Jemesa sa baleti keda nikua:

“O ira sa viavialevu sa vorati ira na Kalou, ia sa solia na loloma vei ira era sa yalomalumulumu. . . .

“Dou vakamalumulumutaki kemudou ena mata ni Turaga, ka na laveti kemudou cake ko koya.”¹³

Kemuni na taciqu, e dodonu meda biuta vakatikitiki na noda dokadoka, raibaleta na noda qaciqacia, ka taroga ena yalomalumulumu, “*Noqu Turaga, koi au beka?*”

Kevaka me isau ni taro mai “Io, na luvequ, e tiko na veika mo vakavina-kataka cake, na veika au na vukei iko

kina mo vorata rawa,” Sa noqu masu ni da na ciqoma na kena isau, ka raica ena yalomalumumu na noda ivalavala ca kei na tawa kilikili, ka veisau-taka na noda bula ena noda yaco me da tagane vakawati, tama, ka cauravou vinaka cake. Meda sa qai tekivu vaka-saqara ena noda kaukauwa taucoko meda lako tudei tu ena salatu kalou-gata ni iVakabula—ni noda raici keda vakavinaka sa itekitekivu ni vuku.

Ni da cakava oqo, na noda Kalou dauloloma ena liutaki keda e ligana; eda “na vakaukawataki ka vakalougatataki mai cake.”¹⁴

Kemuni noqu itokani lomani, na imatai ni ikalawa ki na salatu totoka ka vakayaco-ka oqo ni salatu ni bula vakatisaipeli e tekivu ena noda taroga vakarawarawa:

“Noqu Turaga, koi au beka?”

Au vakadinadinataka na veika oqo kau sa vakalougatataki kemuni ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Maciu 26:21–22; vakamatatataki.
2. Maciu 7:3, 5.
3. Raica na Errol Morris, “The Anosognosic’s Dilemma: Something’s Wrong but You’ll Never Know What It Is,” *New York Times*, June 20, 2010, <http://opinionator.blogs.nytimes.com/2010/06/20/the-anosognosics-dilemma-1>.
4. Raica na Justin Kruger and David Dunning, “Unskilled and Unaware of It: How Difficulties in Recognizing One’s Own Incompetence Lead to Inflated Self-Assessments,” *Journal of Personality and Social Psychology*, Tise. 1999, 1121–34. “Ena 4 na vuli, e raica o koya a vola ni o ira era vakaitavi era rawa maka ena ilawalawa e va e ra baleta na veitarogi ni vosa veiva-kamarautaki, qarama, kei na dina e sivia sara na nodra nanuma baleta na nodra cakacaka kei na rawa-ka. E dina ga ni nodra maka ni veitarogi e biuti ira ena ika 12 ni ilawalawa, ia era vakatagededgetaki ira ki na ika 62” (mai na ivakaleka ena <http://psycnet.apa.org/?&fa=main.doiLanding&doi=10.1037/0022-3514.77.6.1121>).
5. Raica na Marshall Goldsmith, *What Got You Here Won’t Get You There* (2007), wase 3. O koya a vakadidike a taroga e tolu na ilawalawa mera dui vakatagededgetaka na nodra dui cau vakacacacaka ki na rawa-ka ni kabani. Na nodra dui vakadidike baleta nodra cau e laki yacova na 150 na pasede.
6. 1 Timoci 1:11.
7. 2 Korinica 4:4.
8. Luke 12:34.
9. Efeso 3:18.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 4:6.
11. Raica na Alama 17:11.
12. Raica na Ica 12:27.
13. Jemesa 4:6, 10.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 1:28.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Matabete ni Vakavakarau

Ena vakavakarau ni matabete, na “vakaraitaka vei au” e vakaibalebale vakalevu cake mai na “tukuna vei au.”

Au vakavinavinaka niu soqoni vata kei ira na matabete ni Kalou, ka tarai vuravura raraba. Au vakavinavinakataka na nomuni vakabauta, nomuni vei qaravi, kei na nomuni masu.

Na noqu itukutuku ena bogi nikua e baleta na Matabete i Eroni. E baleti keda kece talega eda veivuke ena kena vakavotukanataka ni yalayala ni Turaga vei ira era taura tu na ka e vakatokai ena ivolanikalou me “matabete lailai.”¹ E vakatokai talega me matabete ni vakavakarau. Sa i koya na vakavakarau lagilagi oqori au na vosa kina ena bogi nikua.

Na nona ituvatuva na Turaga me baleta na Nona cakacaka e vakasinaiti ena vakavakarau. E vakarau-taka vei keda na vuravura me da mai sotava kina na vakatovolei kei na veimadigi eso ni bula oqo. Ni da mai tu eke, eda mai tu ena ka e vakatoka na ivolanikalou me “bula ni vakatovolei.”²

E vakamacalataka na parofita o Alama na kena bibi sara na vakavakarau oya ki na bula tawamudu, na vanua e rawa me da bula tawamudu kina vakamatavuvale kei na Kalou na Tamada kei Jisu Karisito.

E vakamacalataka na gadrevi ni vakavakarau vakaoqo: “Ia eda sa kila ni da na mate na tamata kecega, oqori na mate sa tukuna tiko ko Amuleki, sa i koya na mate vakayago; ia sa soli tiko na gauna vua na tamata me veivutuni kina ena bula vakatovolei oqo; oqo na gauna me vakarautaki koya kina me lesu tale vua na Kalou; oqo na gauna me vakarautaki koya kina ki na bula

